

HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt:	01.09.2021	
Saksnr.:	21-040214AST-HALO	
Dommere:	Lagdommer Lagdommer	Aksel-Bernhard Berggren Tonje Fisknes
Meddommere:	Avdelingsleder Sykepleier/Avdelingsleder Kommunejordmor Psykologispesialist/forsker Instrumenttekniker	Remi Midtsand Bergan Grete Moe Signe Eline Nordahl Hansen Ove Kumetz Bomhoff Lintvedt Ronja Lorentzdotter Green Wollmann

Påtalemyndighet	Troms og Finnmark statsadvokatembeter	Politiadvokat Karoline Gjønnes Johansen
Siktet	Hammerfest kommune	Advokat Cathrine Leistad

DOM

Saken gjelder tiltale mot en kommune for overtredelse av naturmangfoldloven ved å ha ødelagt reir til den fredede fuglearten krykkje.

Politimesteren i Finnmark utferdiget 14. oktober 2020, etter ordre fra Statsadvokatene i Troms og Finnmark, forelegg mot Hammerfest kommune for overtredelse av:

«Naturmangfoldloven § 75 annet ledd, jf. § 15 første ledd annet punktum, jf. straffeloven § 27

for å ha påført viltlevende dyr og deres reir unødige skade eller lidelse.

Overtredelsen er grov fordi det legges særlig vekt på at den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om skaden på naturmangfoldet må anses uopprettelig, graden av skyld, og om overtrederen har truffet forebyggende eller avbøtende tiltak.

Når et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan foretaket straffes.

Grunnlag:

Onsdag 27. mai 2020 i Sjøgata 4 i Hammerfest på Hammerfest bibliotek, spylte brann og redningstjenesten ved Hammerfest kommune vann mot reirene til en flokk krykkjer som hadde tilholdssted på taket til biblioteket. Som følge av spylingene ble reirene spylt ned på bakken og derav ødelagte.

Overtredelsen anses om grov da krykkjer er en truet, herunder rødlistet, måkeart og spylingen fant sted midt i hekketiden.»

Straffen var i forelegget satt til bot på 100 000 kroner.

Forelegget ble ikke vedtatt, og påtalemyndigheten brakte saken inn for tingretten til pådømmelse idet forelegget trer i stedet for tiltalebeslutning.

Hammerfest (nå Vestre Finnmark) tingrett avsa 26. januar 2021 dom med slik domsslutning:

- «1. Hammerfest kommune dømmes for overtredelse av naturmangfoldsloven § 75 første ledd, jf. § 15 første ledd andre punktum, jf. straffeloven § 27 til å betale 40 000-førtitusen-kroner i bot.*
- 2. Hammerfest kommune ilegges kr. 5 000-femtusen- kroner i saksomkostninger.»*

Tingretten fant det bevist at kommunen hadde ødelagt reir, men nedsubsumerte forholdet fra grov overtredelse av naturmangfoldloven til simpel overtredelse.

Påtalemyndigheten har anket dommen til Hålogaland lagmannsrett. Anken gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen.

Lagmannsretten besluttet 23. mars 2021 å henvise anken til ankeforhandling.

Forelegget er opprettholdt som tiltalebeslutning for lagmannsretten.

Ankeforhandling ble holdt 17. august 2021 i Tromsø. Kommunen var representert ved rådmann Leif Vidar Olsen. Inkludert Olsen avga seks vitner forklaring. Dokumentasjonen fremgår av rettsboken.

Påtalemyndigheten nedla slik påstand:

«Hammerfest kommune, 964830533, dømmes for overtredelse av naturmangfoldloven § 75 annet ledd, jf. § 15 første ledd annet punktum, jf. straffeloven § 27 til å betale en bot pålydende 120 000 – etthundreogtyvetusen – kroner.»

Forsvareren nedla påstand om at Hammerfest kommune frifinnes, subsidiært anses på mildeste måte.

Lagmannsretten bemerker:

Krykkje er en sjøfugl som tilhører gruppen med måker. Arten er i Norge definert som «sterkt truet». Krykkja overvintrer i hele Nord-Atlanteren og majoriteten av norske hekkefugler på fastlandet trekker vinterstid til havområdene utenfor østkysten av Canada for overvintring. I Norge hekker krykkja langs kysten fra Rogaland til Varangerfjorden i Finnmark. I tillegg til tradisjonelle fuglefjellskolonier, som mange steder har forsvunnet eller gått kraftig tilbake, hekker krykkja i økende grad på bygninger og broer.

Krykkja har i de senere årene begynt å hekke i Hammerfest sentrum, blant annet på det kommunale biblioteket. Ansamlingen av fugler medfører det som mange oppfatter å være problemer i form av støy, fugleskitt og lukt.

Foranlediget av krykkjas hekking i Hammerfest sentrum besluttet administrasjonen i Hammerfest kommune å iverksette tiltak for å prøve å avbøte problemene. Brannsjefen utarbeidet 11. mars 2019 følgende plan:

*«Innsatsplan - Brann og Redning
Fugleproblematikk i Hammerfest sentrum 2019*

1. Situasjon

Hammerfest sentrum har store utfordringer ved at krykkja slår seg ned på bygg og forurenser sterkt.

2. Oppdrag

Hammerfest kommune må iverksette nødvendige tiltak for å hindre at krykkja etablerer seg på kommunale bygninger.

3. Plan og Utførelse

Brann og Redning skal utføre følgende tiltak:

- a. Snarest montere «måkepigger» på vindusposter etc etter en nærmere definert plan.
- b. Hver dag påse at takrenner, vinduskarmer, gesimser og tilsvarende holdes rene for materialer som kan brukes til redebygging.
- c. Arbeidet pågår kontinuerlig til det stoppes av kommunens ledelse
- d. Brann og Redning har ikke kapasitet til å ta bygg utenom de kommunale.

4. Administrasjon og Forsyning

- a. Byggdrift skal umiddelbart utarbeide liste over aktuelle kommunale bygg.
- b. Byggdrift fremskaffer «måkepigger», limpistoler og lim til arbeidet
- c. Brannvesenet bruker egne kjøretøyer
- d. Vei/verksted må sørge for strøing av fortau evt andre tiltak etter hvert som brann bruker vann.
- e. Miljøvernrådgiver må kontinuerlig følge opp arbeidet og gi faglige tilbakemeldinger
- f. Dette er ressurskrevende aktiviteter som kan utløse overtidsbruk

5. Ledelse og Samband

- a. Håvard Hargaut (boligsjef) er ansvarlig for kommunens aksjon
- b. Varabrannsjef Frank-Rune Ellingsen koordinerer brannvesenets innsats
- c. Vakthavende utrykningsleder er ansvarlig for utførelsen av arbeidet
- d. Miljøvernrådgiver Tom Erik Ness godkjenner fortløpende det miljøfaglige»

I samsvar med planen spylte brannvesenet i første del av hekkesesongen i 2019 jevnlig taket på biblioteket. Spylingen ble avsluttet da den ikke hadde ønsket effekt. Etter det opplyste var det mange reir på bibliotektaket i 2019.

Den 20. april 2020 utarbeidet brannsjefen følgende dokument:

*«Oppgavebeskrivelse (Ordre)
Begrense krykkjeproblematikk i Hammerfest sentrum 2020*

1. Situasjon

Hammerfest kommune har store utfordringer ved at krykkja slår seg ned på bygg og forurenser. Flere virkemidler er forsøkt, men det eneste som har fungert så langt - er innsats med konstant spyling og rengjøring fra brann og redning.

2. Oppdrag

Hammerfest Brann og Redning skal sørge for at krykkja ikke etablerer seg på Hammerfest bibliotek.

3. Plan og Utførelse

- a. *Vakthavende overbefal (H-0.1) skal påse at det til enhver tid iverksettes nødvendige tiltak for å hindre at krykkja etablerer seg på bibliotekbygget.*
- b. *Vakthavende utrykningsleder (H-1.9) skal hver dag påse at takrenner, vinduskarmer, gesimser og tilsvarende spyles rene for materialer som kan brukes til redebygging.*
- c. *Arbeidet pågår kontinuerlig til stoppordre kommer fra sjef TDE (assisterende rådmann Gunnar Lillebo).*

4. Administrasjon og Forsyning

- a. *Høyderedskap (H-1.3) og annet nødvendig materiell stilles til disposisjon for oppdraget*
- b. *Miljøvernrådgiver må kontinuerlig følge opp arbeidet og gi faglige tilbakemeldinger/godkjenninger mht eget fagområde*

5. Ledelse og Samband

- a. *Sjef TDE, assisterende rådmann Gunnar Lillebo er oppdragsgiver*
- b. *Vakthavende overbefal (H-0.1) koordinerer og kontrollerer innsatsen*
- c. *Vakthavende utrykningsleder er ansvarlig for utførelsen av arbeidet*
- d. *Miljøvernrådgiver Tom Erik Ness godkjenner fortløpende det miljøfaglige»*

Brannvesenet spylte i samsvar med ordren taket, takrenner m.v. på biblioteket hver dag i perioden 20. april – 28. mai 2020. I sosiale medier ble det reist tvil om spylingen var lovlig. Brannsjef Arne Myrseth forklarte for lagmannsretten at han på grunn av omtalen i sosiale medier besluttet å stanse spylingen, mens rådmann Leif Vidar Olsen forklarte at spylingen ble stanset uavhengig av medieomtalen da spylingen ikke hadde ønsket effekt. Lagmannsretten legger brannsjef Myrseths forklaring til grunn da det var han som fortløpende hadde ansvaret for gjennomføring av ordren. Forholdet ble anmeldt av dyrevernorganisasjonen NOA.

Samtlige vitner fra kommunen, inkludert brannsjef Arne Myrseth og underbrannmester Jørn Olav Skogheim, forklarte under ankeforhandlingen at det ikke ble spylt ned ferdige reir, kun påbegynte reir og reirmateriale som krykkja hadde transportert opp på taket.

Forklaringene fra kommunens ansatte om at de ikke spylte ned ferdige reir, står i motstrid til vitneforklaringen til Olaf Magnus Andreassen – som observerte spylingen 28. mai 2020 og fotograferte arbeidet – at også ferdige reir med reirboller ble spylt ned. Videre forklarte Andreassen at underbrannmester Jørn Olav Skogheim på stedet fortalte han at det var lovlig å spyle bort reir så lenge det ikke var egg eller unger i reirene. Skogheim forklarte også for lagmannsretten at avgjørelsen om et reir var ferdig eller ikke berodde på om det var egg i reirene, og at dette var en felles forståelse hos de ansatte i brannvesenet.

Lagmannsretten finner bevist ut over enhver rimelig tvil at Hammerfest kommune i perioden 20. april – 28. mai 2020 fra det kommunale biblioteket spylte ned både ferdige reir, påbegynte reir og annet reirmateriale. Ved bevisvurderingen om at spylingen også omfattet ferdige reir, legges avgjørende vekt på Olaf Magnus Andreassens forklaring. Det er ingen grunn til å trekke hans forklaring i tvil. Reir kan anses ferdig før det legges egg i det, og grensen mellom ferdig og påbegynt reir er vag og skjønnsmessig og heller ikke avgjørende for straffbarheten av kommunens handlemåte, jf. nedenfor.

Forsvareren har anført at kravet til klar lovhjemmel i Grunnloven § 96, EMK artikkel 7 nr. 1 og SP artikkel 15, jf. også straffeloven § 14, er til hinder for at kommunen dømmes for overtredelse av naturmangfoldloven § 75, jf. § 15. Formuleringen «reir» omfatter bare ferdig reir eller bortimot ferdige reir. Her ble kun reirmateriale spylt ned, samt at det ble spylt tidlig i hekkesesongen. Ingen levende krykkjer eller egg kom etter det opplyste til skade.

Både Grunnloven § 96 første ledd og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 7 knesetter det grunnleggende prinsippet om at ingen kan straffes uten hjemmel i lov. Det samme følger av straffeloven § 14. Innholdet i lovkravet har vært behandlet i mange avgjørelser av Høyesterett. Det vises til den grundige gjennomgangen av lovkravet i HR-2020-2019-A Mobiltelefon.

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 15 første ledd andre punktum lyder:

«Ved enhver aktivitet skal unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi unngås.»

Overtredelse av bestemmelsen er straffesanksjonert etter samme lovs § 75.

I de spesielle merknadene til § 15 i Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) heter det på side 384 blant annet:

«Av § 15 første ledd annet punktum fremgår at unødig skade på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. Begrepene reir, bo eller hi omfatter ynglesteder. Om begrepene også omfatter hvilesteder, må avgjøres konkret. Et mindre, avgrenset område vil lettere omfattes enn et større område der avgrensningen er uklar (...). Begrepet «unødig» er tatt med for å vise at ikke enhver skade omfattes av bestemmelsen. Tiltak som er lovlig etter lov eller vedtak med hjemmel i lov er normalt ikke å anse som unødig skade. Ved valg mellom flere lovlige fremgangsmåter bør imidlertid den mest skånsomme velges hvis den ikke er særlig mer byrdefull enn en fremgangsmåte som er skadelig for dyrelivet.»

Lagmannsretten finner at det her foreligger klar lovhjemmel for å straffe kommunen. Som det fremgår av lovforarbeidene omfatter begrepet «reir» ynglesteder. Ved at begrepet

«reir» også omfatter ynglesteder kan det ikke kreves at reiret er ferdig. Det vil i hvert fall være tilstrekkelig at krykkja har samlet seg for å formere seg og har påbegynt reirbygging. At krykkja befant seg i hekketiden og samlet seg på bibliotektaket for å yngle er uomtvistet. Begrepet «reir» omfatter således både ferdige reir og påbegynte reir. At det må være egg eller unger i reirene – slik kommunen forstås å ha lagt til grunn – er ikke påkrevd for å kunne straffe.

Videre var skaden på reirene «unødig». Kommunen hadde foregående år erfart at spyling ikke hadde ønsket effekt, men ønsket likevel ifølge rådmannen å skaffe seg erfaringer med spyling i ett år til. Kommunen hadde også vurdert og til dels gjennomført andre tiltak. De hadde ved hjelp av et innleid firma montert nett på taket, men dette hadde ikke ønsket effekt, visstnok fordi nettet var montert feil eller hadde feil maskevidde. Riktig montering av hensiktsmessig nett var derved et alternativ til spyling. Videre har kommunen montert «måkepigger» i vindusgesimsene på biblioteket, noe som viste seg å være effektivt. Montering av måkepigger på selve taket er ikke foretatt med begrunnelse at det vil koste flere hundre tusen kroner. Ifølge seniorrådgiver Jo Anders Auran i Miljødirektoratet kan det også prøves andre tiltak for å avbøte problemene. Han viste til Rørvik i Trøndelag som tidligere hadde lignende problemer, men hvor kommunen med god effekt hadde etablert kunstige fuglefjell.

Straffeloven § 26 om rettsuvitenhet kan her ikke lede til straffrihet idet kommunens uvitenhet om regelverket er uaktsom. At en ansatt hos fylkesmannen i Troms (nå statsforvalteren) per telefon overfor miljøvernrådgiver Tom Eirik Ness i Hammerfest kommune skal ha gitt tillatelse til å foreta spylingen, kan ikke virke straffriende. Kommunen var kjent med at krykkje sto på den såkalte rødlisten, men foretok seg ikke ytterligere for å få bekreftet lovligheten av handlemåten, for eksempel kontaktet Miljødirektoratet.

Skyldkravet ved overtredelse av naturmangfoldloven er uaktsomhet, jf. lovens § 75 første ledd. Overtredelsen er her i hvert fall uaktsom.

Påtalemyndigheten har anført at overtredelsen i samsvar med tiltalebeslutningen skal subsumeres som grov overtredelse av naturmangfoldloven.

Ved vurderingen av om overtredelsen er grov skal det ifølge loven § 75 andre ledd andre punktum *«legges særlig vekt på om den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om skaden på naturmangfoldet må anses som uopprettelig, graden av skyld, og om overtrederen har truffet forebyggende eller avbøtende tiltak.»*

Om forståelsen av bestemmelsen gjengis fra Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 455-456:

«Hva som skal til for at en overtredelse skal anses for å være grov, må vurderes konkret. Ordlyden i annet ledd oppgir en rekke momenter til bruk ved vurdering av om overtredelsen er grov. (...) I tillegg kan det være grunn til å legge særlig vekt på om overtredelsen er brudd på bestemmelser i loven som særlig tar sikte på å verne eller ivareta spesielt sårbare eller truede arter eller naturtyper, eller som innebærer alvorlige inngrep i verneområder.»

Lagmannsretten finner etter en totalvurdering at overtredelsen er grov. Arten krykkje er i Norge definert som sterkt truet. Den totale bestanden i Norge har over tid vært i kraftig tilbakegang. Kommunens skyldgrad er høy. Handlingen var veloverveid og besluttet av kommunens øverste administrative ledelse. Spylingen skjedde gjentatte ganger og over lang tid og ble avsluttet fordi det ble reist spørsmål om lovligheten i sosiale medier. Hammerfest kommune er en stor organisasjon med blant annet to miljøvernkonsulenter. Kommunen burde derfor ha gode muligheter for både å sette seg inn i regelverket og skaffe seg kunnskap om andre mulige avbøtende tiltak. Kommunen har bare i begrenset grad prøvd andre avbøtende tiltak. At krykkjekolonien i Hammerfest tilsynelatende ikke er truet, kan bare tillegges begrenset betydning idet arten som helhet er truet. Kommunens argumentasjon om at spylingen ikke gikk ut over bestanden, beror på naturvitenskapelige forhold som det er vanskelig å ha sikker formening om. At kommunens tellinger viser kraftig økning i antall krykkjer som hekker på biblioteket fra 2020 til 2021, utelukker ikke at spylingen medførte reduksjon i antall fødte unger eller at overlevelseshøyden ble redusert fordi ungene ble født senere i sesongen. Seniorrådgiver Jon Anders Auran påpekte at spylingen kan ha medført at enkelte hekkplasser ble oppgitt og at unger derved ikke ble klekket denne sesongen.

Det neste spørsmålet er om det bør reageres med foretaksstraff.

Etter straffeloven § 27 første ledd kan foretaksstraff ilegges

«Når et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak (...). Det gjelder selv om ingen enkeltperson har utvist skyld (...).

Om foretaksstraff bør ilegges – og hvilken straff som skal utmåles – skal vurderes etter straffeloven § 28, som lyder:

«Ved avgjørelsen om et foretak skal straffes etter § 27, og ved utmåling av straffen, skal det blant annet tas hensyn til

- a) straffens preventive virkning,*
- b) lovbruddets grovhet, og om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld,*
- c) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget lovbruddet,*
- d) om lovbruddet er begått for å fremme foretakets interesser,*
- e) om foretaket har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved lovbruddet,*
- f) foretakets økonomiske evne,*

- g) *om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff, og*
 h) *om overenskomst med fremmed stat forutsetter bruk av foretaksstraff.»*

Lagmannsretten finner etter en totalvurdering at det skal reageres med foretaksstraff overfor kommunen i form av bot på 120 000 kroner. Det er særlig allmennpreventive hensyn som tilsier at det reageres med straff i dette tilfellet, jf. § 28 bokstav a. Kommunen er en stor og profesjonell aktør som selv er tillagt oppgaver i naturforvaltningen. Når det gjelder momentene i bokstav b og c vises det til gjennomgangen ovenfor i forbindelse med vurderingen av om overtredelsen skal subsumeres under første eller andre ledd i naturmangfoldloven § 75. Ved vurderingen er også kommunens økonomiske evne hensyntatt, jf. bokstav f. Kommunens årlige driftsbudsjett er opplyst å være ca. 1,5 milliarder kroner.

Saksomkostninger for lagmannsretten er ikke påstått og idømmes heller ikke da det er påtalemyndigheten som har anket til ugunst for kommunen. Tingrettens saksomkostningsavgjørelse blir stående.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

Hammerfest kommune dømmes for overtredelse av naturmangfoldloven § 75 andre ledd, jf. § 15 første ledd andre punktum, jf. § 27 til bot på 120 000 – etthundreogtjuetusen – kroner.

Aksel-Bernhard Berggren

Tonje Fisknes

Remi Midtsand Bergan

Ronja Lorentzdotter Green
Wollmann

Grete Moe

Signe Eline Nordahl Hansen

Ove Kumetz Bomhoff Lintvedt

Dokumentet er i samsvar med undertegnet original.

Liv Kvalvik (sign.)

Veiledning til domfelte i lagmannsretten

Du kan anke dommen i lagmannsretten

Du har rett til å anke over en dom i lagmannsretten. Du må i så fall anke innen to uker fra den dagen dommen er avsagt eller forkynt (gjort kjent) for deg. Det vil si senest [dato]. Det er Høyesterett som behandler anker over avgjørelser i lagmannsretten.

Hva kan du anke over?

Du kan anke over

- lovanvendelsen under skyldspørsmålet, hvis du mener loven er tolket feil
- utmålingen av straffen
- inndragning, erstatning, tap av førerrett eller lignende
- feil ved saksbehandlingen

Du kan ikke anke over feil ved bevisvurderingen under skyldspørsmålet.

Høyesterett kan nekte å behandle anken

For å bli behandlet i Høyesterett må anken gjelde spørsmål som har betydning utover din sak, eller det må foreligge andre særlige grunner. Høyesteretts ankeutvalg avgjør om anken blir behandlet.

Hvordan anker du?

Du kan anke skriftlig eller muntlig for den lagmannsretten som har avsagt dommen, eller for påtalemyndigheten (for eksempel statsadvokaten eller politiet). Hvis du er varetektsfengslet, kan du også anke overfor ansatte i fengselet.

Forsvareren eller en annen advokat kan gi råd om du bør anke dommen, og eventuelt hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken hos lagmannsretten, påtalemyndigheten eller hos ansatte i fengselet. Du må i alle tilfelle selv skrive under på anken.

Hvis Høyesterett vil behandle anken, får du oppnevnt en forsvarer som betales av det offentlige. Dersom du ønsker en bestemt forsvarer, bør du opplyse om det samtidig med anken eller så snart som mulig senere.

Hva må anken inneholde?

I anken må du spesifisere

- hvilken dom du anker
- om anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, eller avgjørelsen om straff, inndragning eller andre reaksjoner
- hvilke feil du mener har skjedd – når anken gjelder saksbehandlingen

Videre bør du nevne

- nye bevis som du vil legge fram
- endringen du ønsker
- hvilke feil anken gjelder, ved anke over lovanvendelsen

Var du ikke til stede under ankeforhandlingen?

Hvis du er domfelt uten å ha vært til stede under ankeforhandlingen, kan du be om at saken blir behandlet på nytt. For å kunne få ny behandling på grunn av møtetrykavær må du gjøre det sannsynlig at du hadde gyldig fravær, og at du ikke kan bebreides for at du ikke meldte fra i tide. Du må sette fram kravet for lagmannsretten eller påtalemyndigheten innen to uker fra dommen er forkynt (gjort kjent) for deg.

Tidspunktet for soning

Dersom du er dømt til ubetinget fengselsstraff, kontakter Kriminalomsorgen deg om tid og sted for soningen. Dersom du har særlige ønsker om når du skal sone, må du kontakte Kriminalomsorgen.

Soning i eget hjem

Dersom du har fått en dom på under fire måneder ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i eget hjem med elektronisk kontroll (fotlenke) (straffgjennomføringsloven § 16 andre ledd). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Soning i institusjon

Dersom du har fått en dom på under ett år ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i en institusjon for behandling av avhengighet eller psykiske lidelser, spesielle former for omsorg eller attføring (straffgjennomføringsloven § 12). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Betinget fengselsstraff

Dersom du er dømt til betinget fengselsstraff, betyr det at soningen er utsatt i en prøvetid. Grunnvilkåret ved betinget dom er at du ikke begår noen ny straffbar handling i prøvetiden. Det kan også være fastsatt andre vilkår i dommen. Hvis du begår en straffbar handling i prøvetiden, kan retten gi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Hvis du bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme at fengselsstraffen helt eller delvis skal sones.

Samfunnsstraff

Dersom du er dømt til samfunnsstraff, vil det si at du er pålagt å utføre samfunnsnyttig tjeneste, delta i program eller andre tiltak utarbeidet av Kriminalomsorgen i så mange timer som retten har bestemt. Samfunnsstraffen kan også inneholde forbud mot kontakt med bestemte personer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du begår en ny straffbar handling før samfunnsstraffen er gjennomført, eller hvis du ikke utfører samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Ungdomsstraff

Dersom du er dømt til ungdomsstraff, sendes saken til Konfliktrådet. Konfliktrådet vil innkalle til et stormøte der det skal utarbeides en ungdomsplan. Blir man ikke enige om en ungdomsplan, sendes saken tilbake til domstolen som avgjør om hele eller deler av den betingede straffen skal sones. Hvis du begår en ny straffbar handling før ungdomsstraffen er gjennomført, eller hvis du bryter vilkårene satt i ungdomsplanen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Dersom du er dømt til å betale en bot og ikke betaler innen betalingsfristen, vil den bli forsøkt innkrevet ved lønnsstrekk eller annen tvangsinnkreving. Lykkes ikke dette, må du sone i fengsel.

